

Néhány magyar növénynév-javaslat (A 200 éves Magyar Fűvész Könyv emlékére)

Some suggestions for Hungarian plant names

CSATHÓ András István – BALOGH Lajos

Az immár több évszázados múlta visszatekintő magyar növénytani szaknyelv ápolása ma is fontos és időszerű feladat. Az elmúlt két évben a szakma a kérdés iránt érdeklődő tagjai körében több növénynév-javaslatot véleményeztettünk. A visszajelzések gyakran meglepően egybevágók voltak. A beérkezett vélemények számos javaslatot megerősítettek, több névalaktól azonban a későbbiekben el kellett tekintenünk. Az észrevételeket és ötleteket természetesen továbbra is szívesen vesszük. A kettő vagy több elterjedt magyar névvel rendelkező növényeknél – a felmérés tapasztalatait is szem előtt tartva – a következő névváltozatok használatát (is) javasoljuk: mogyorós lednek (*Lathyrus tuberosus*), amerikai kőrís (*Fraxinus pennsylvanica*), parlagi kunkor (*Heliotropium europaeum*), ebszőlőcsucor (*Solanum dulcamara*), csattanó maszlag (*Datura stramonium*), szádor (*Orobancha*), sziki kányafű (*Rorippa kernerii*), szegecsfű (*Malcolmia*), lándzsás aszat (*Cirsium vulgare*), ezüstaszott (*Paronychia cephalotes*), porcfű (*Polygonum* s. str.), lápi csalán (*Urtica kioviensis*), rekettyefűz (*Salix cinerea*), genyőte (*Asphodelus albus*), sárma (*Ornithogalum*), fátyolos nőszirm (*Iris spuria*), boldogasszony-papucs (*Cypripedium calceolus*), бүкksás (*Carex pilosa*), veresnadrág-csenkesz (*Festuca pseudovina*), taréjos búzafű (*Agropyron pectiniforme*) és fehér tippán (*Agrostis stolonifera*). Néhány esetben új névjavaslatot álltunk elő, mint például az útszéli aranka (*Cuscuta campestris*), pusztai gyűjtóványfű (*Linaria biebersteinii* subsp. *strictissima*), kandicszinár (*Aldrovanda vesiculosa*), fekete farkasfog (*Bidens frondosa*) és korcs japánkeserűfű (*Fallopia × bohemica*) esetében. Szeretnénk elindítani a világhálón a www.novenynev.hu honlapot, ahol terveink szerint a Magyarországon előforduló edényes növények teljességre törekvő magyar névjegyzéke szerepel majd, valamint névjavaslatok és a kérdéskörrel kapcsolatos további részletek is megtalálhatók lesznek.

Egy ritka növényfaj – *Saponaria bellidifolia* Sm. – előfordulásának modellezése két mészkősziklagyepben (Erdélyi Szigethegység)

Modelling the occurrence of a rare plant – *Saponaria bellidifolia* Sm. – in two calcareous grasslands of the Apuseni Mountains (Romanian Carpathians)

CSERGŐ Anna-Mária – NEMES Szilárd – DEMETER László – VIRÁGH Klára

Az Erdélyi Szigethegységre jellemző mészkősziklák számos melegkori reliktumfaj menedékhelyei. Egyes növényfajok érzékenyen válaszolnak a sziklás élőhelyek mikro- és mezotopográfiai változatosságára és ennek megfelelően foltozott mintázatba rendeződnek. A sziklafalak alján felgyülemelő törmelékkúpok gyakran a legfontosabb élőhelyfragmentumok a reliktumfajok megőrzése szempontjából. Munkánk során azt vizsgáltuk, milyen tényezők alakítják a *Saponaria bellidifolia* melegkori reliktumfaj populációinak foltozottságát az Erdélyi Szigethegység két mészkőszikla kibúvásán. A mezotopográfiai viszonyok és a különböző növénytársulások váltakozását követve 63 foltot elemeztünk. Minden foltnban két léptékben (0.5 m², 100 m²) jegyeztük fel a *S. bellidifolia* jelenlétét illetve egyedsűrűségét, valamint az élőhelyi paramétereket. A növény előfordulását és egyedsűrűségét legjobban magyarázó statisztikai modellt kerestük általános lineáris modellek (GLM) segítségével. A 0.5 m²-es felvételek jelenlét-hiány adatait binomiális GLM és logisztikus funkcióval, a 100 m²-es felvételek egyedsűrűségét a Poisson regresszió segítségével modelleztük. A megfelelő modellt a Bayesian Model Averaging alkalmazásával választottuk ki. A modell magyarázó erejét a ROC-AUC (Receiver Operating Characteristic curve - Area Under the ROC Curve), binomiális GLM eljárással mértük fel. Finom térléptékben a felszín és a dőlésszög döntően befolyásolja a *S. bellidifolia* jelenlétét (AUC = 0.924). Míg a dőlésszög egységnyi növelése enyhén csökkenti előfordulásának valószínűségét, a kötőmarmékes felszín érezhető pozitív hatással van rá (odds esélyhányados = 57.53). Durvabb léptékben a talaj nedvességét leszámítva minden változó szignifikáns hatással van az egyedsűrűségre. Az így kiszámított modell a legvalószínűbb a rendelkezésre álló változók birtokában (posteriori valószínűség: 0.787). Míg a nyúl farkfűves, meredekebb sziklafalak kevésbé, a deres csenkeszes és lappangó sásos törmeléktelek egyértelműen alkalmasak a *S. bellidifolia* megtelepedésére.